

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы
Арча муниципаль районы хакимияте
Арча муниципаль районы башкарма комитетының “Мәгариф идарәсе” муниципаль
учреждениесе
Арча муниципаль районы башкарма комитетының “Мәдәният идарәсе” муниципаль
учреждениесе
“Казан арты” тарих-этнография музейе

Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте –
Казан арты милли кадрлар әзерләү үзәге
Казанбаш төп гомуми белем бирү мәктәбе

ПРОГРАММА

Гариф Ахунов: шәхес, иҗат, заман

Гариф Ахунов тууына 90 ел тулуга багышланган республика фәнни-гамәли
конференциясе

Арча, 21 октябрь, 2015 ел

Конференциянең регламенты

8.00-9.00 – Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятендә регистрация,
иртәнге чәй, Гариф Ахунов китапларыннан оештырылган күргәзмә, “Әлифба”
музейе белән танышу

9.00-11.00 – пленар утырыш

11.00-11.30 – төшке аш

11.40-12.30 – “Казан арты” тарих-этнография музейе белән танышу

13.00-13.30 – Казанбашта “Туган якны өйрәнү” музейе белән танышу

13.30-15.00 – секция утырышлары

15:10 -16:00 – йомгак

Пленар докладлар – 7 мин

Секция докладлары – 5 мин

Фикер алышуда чыгышлар – 3 мин

ПЛЕНАР УТЫРЫШ

Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте

"Арча" телерадиокомпаниясе төшергән фильмны карау

1. Мөхетдинов Рамил Рафис улы, Арча муниципаль районы башкарма комитетының "Мәдәният идарәсе" муниципаль учреждениесе житәкчесе.

2. Әймәтев Рәмис Кыям улы (Рәмис Әймәт), шагыйрь, Татарстан язучылар берлеге рәисе урынбасары.

3. Хәмидуллин Лирон Хәйдәр улы, ТР Язучылар берлеге әгъзасы, галим, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре.

4. Камалов Ришат Ринат улы, Арча районының "Казан арты" тарих-этнография музейе директоры.

5. Леронов Лемон Лерон улы (Ләбиб Лерон), шагыйрь, "Безнең мирас" журналының баш мөхәррире, ТР Язучылар берлеге әгъзасы, Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе, Муса Жәлил исемендәге дәүләт премиясе лауреаты.

6. Гайфуллина Фәридә Әлтәф кызы, Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллияте укытучысы, филология фәннәре кандидаты.

7. Касыймов Наил Васыйл улы (Наил Касыйм), шагыйрь, ТР Язучылар берлеге әгъзасы, Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе.

8. Яхин Фәрит Зәкижан улы, язучы, ТР Язучылар берлеге әгъзасы, филология фәннәре докторы, профессор.

9. Габдрахманова Луиза Минһаж кызы, Исхакова Фәния Шәрип кызы, Арча районы Казанбаш төп гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучылары.

10. Фазлыйәхмәтов Ринат Әхмәтгали улы, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре, РСФСРның халык мәгарифе отличнигы.

11. Ахунова Наилә Гарифжан кызы, шагыйрә, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре, Казан шәһәренең М.Горький исемендәге әдәби премия лауреаты.

12. Имамов Вахит Шәех улы, язучы, ТР Язучылар берлеге әгъзасы, Г.Тукай исемендәге дәүләт премиясе лауреаты, «Мәдәни жомга» газетасының баш мөхәррире.

СЕКЦИЯ УТЫРЫШЛАРЫ

Казанбаш төп гомуми белем бирү мәктәбе

1 нче секция. Гариф Ахуновның шәхесе, тормыш юлы турында истәлекләр

Житәкчеләр: Камалов Ришат Ринат улы, Арча районының "Казан арты" тарих-этнография музейе директоры; Гайфуллина Фәридә Әлтаф кызы, филология фәннәре кандидаты, Г. Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы; Фазлыйәхмәтов Ринат Әхмәтгали улы, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре, РСФСРның халык мәгарифе отличнигы.

1. Иҗатка илткән юллар. Гайфуллина Фәридә Әлтаф кызы, филология фәннәре кандидаты, Г. Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

2. Гариф ага Ахунов йөргән эзләрдән... Луиза Минһаж кызы Габдрахманова, Фәния Шәрип кызы Исхакова, Арча районы Казанбаш төп гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучылары

3. **Гариф Ахуновны Гөберчэк белән нәрсә бәйли?** *Мәҗитова Рузия Гафур кызы, Арча районы Г.Камал исемендәге Сикертән төп гомуми белем мәктәбенең башлангыч класлар укытучысы*
4. **Гариф Ахунов турында истәлекләр.** *Сәмбел Наил кызы Вәлиева, Арча районы Өчиле төп гомуми белем мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы*
5. **Гариф Ахунов ижатына күренекле шәхесләр биргән бәя.** *Юнысова Рузилә Котдус кызы, Арча районы Урта Курса төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
6. **Мәгънәле тормыш кичергән әдип.** *Рәхимҗанова Әлфия Мансур кызы, Урта Пошалым төп мәктәбенең беренче категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
7. **Гариф һәм Гөлшәһидә Ахуновлар гаиләсе безгә үрнәк.** *Гатина Ләйсән Шәфигулла кызы, Казан шәһәре Вахитов районының “80 нче номерлы аерым фәннәр тирәнтен өйрәнелә торган урта гомуми белем бирү татар-рус мәктәбе” муниципаль бюджет учреждениесенең башлангыч сыйныфлар укытучысы*
8. **Якты хәтер калдырган шәхес.** *Сәмигуллина Лилә Әхтәм кызы, Этнә районы, Олы Этнә гомуми урта белем бирү мәктәбенең югары категорияле башлангыч сыйныф укытучысы*
9. **Суда батмас асылташ...** *Мөбинова Гөлнара Гаптелманнаф кызы, Теләче районы Олы Нырсы гомуми урта белем бирү мәктәбенең югары категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
10. **Гомер юлы.** *Газизова Рәзилә Рәшит кызы, Этнә районы Күңгәр урта гомуми белем мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы*
11. **Истәлекләрдә – язмышлар.** *Романова Алия Валерий кызы, Носы төп мәктәбенең 8 сыйныф укучысы*
12. **Кадрлеләр генә хәтердә.** *Зәкиева Гүзәл Рафил кызы, Балтач районы Пыжмара төп гомуми белем мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы*
13. **Күркәм гадәтләр.** *Габитова Саня Ильяс кызы, Балтач районы Субаш төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

2 нче секция. Гариф Ахуновның әдәби ижаты, публицистикасы

Житәкчеләр: *Дәүләтбаев Зөлфәт Миннефәр улы, Арча муниципаль районы башкарма комитетының “Мәгариф идарәсе” муниципаль учреждениесе җитәкчесе; Ахунова Наилә Гарифҗан кызы, шагыйрә, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре, Казан шәһәренең М.Горький исемендәге әдәби премия лауреаты; Хәмидуллин Лирон Хәйдәр улы, ТР Язучылар берлеге ағзасы, галим, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре.*

1. **Гариф Ахунов прозасында көчле шәхесләр.** *Гарипова Клара Барый кызы, Биектау районы Суыксу урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
2. **Г.Ахуновның “Хезинә” романында табигатьне саклау мәсьәләсе.** *Хәйруллина Миләүшә Фатхелислам кызы, Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең 312 нче группа студенты*

3. **Гариф Ахуновның “Артышлы тау буенда” повестенда кеше һәм табигать мөнәсәбәте.** *Минһажәева Резилә Әбүзәр кызы, Яр Чаллы педагогия көллиятенә татар теле һәм әдәбияты укытучысы, филология фәннәре кандидаты*
4. **Г. Ахуновның “Этләр патшасы” повестенда жәмгыять һәм шәхес мәсьәләсе.** *Зәкәрова Эльмира Илсур кызы, Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенә 232 нче группа студенты*
5. **Гариф Ахунов ижатында күтәрелгән төп мәсьәләләр.** *Нуретдинова Зөлфирә Зөфәр кызы, Балтач районы Бөрбаш урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
6. **Гариф Ахуновның күпкырлы ижаты.** *Фатыйхова Зөбәржәт Шәһидулла кызы, Балтач районы Салавыч кәчппрофильле лицеең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
7. **Арча төбәгенең даһи улы – Гариф Ахунов ижатының бөеклеге.** *Гөлнәра Ханнан кызы Зиннәтуллина, Балтач районы Куңыр гомуми урта белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
8. **Үзе тапкан хәзинә.** *Васильева Гөлинә Ильвир кызы, Балтач муниципаль районы Субаш төп гомуми белем мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы*
9. **Гариф Ахунов ижатында хезмәт кешесе.** *Фәрзиева Алсу Габделбәр кызы, Балтач районы Салавыч күчп профильле лицеең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
10. **“Идел кызы” әсәрендә чорның гаделсезлеген үз жылкәсендә татыган төп герой Габбас мулла язмышы.** *Гыйлажәева Лилия Фатыйх кызы, Арча 5 нче гимназиясенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
11. **Гариф Ахунов ижатына бер караш.** *Муллагалиева Гүзәл Нурғали кызы, Арча районы Түбән Мәтәскә урта мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

3 нче секция. Әдәби туризм һәм музейлар эшчәнлеге

Житәкчеләр: *Гарипов Шәфигулла Зәйнулла улы, Арча районының “Казан арты” тарих-этнография музейе директоры урынбасары; Синичкина Ирина Марселевна, Арча районының “Казан арты” тарих-этнография музейең фәнни хезмәткәре; Фазлыева Резидә Ринат кызы, Казанбаш мәктәбенең “Туган якны өйрәнү музейе” житәкчесе*

1. **Починок Кучук мәктәбе музейе.** *Галимова Суфия Хатим кызы, Кукмара муниципаль районы Починок Кучук гомуми урта белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*
2. **Музейлар кеше язмышларын барлай.** *Зәкиева Динә Алмаз кызы, Кукмара районы “Ч.Т.Айтматов исемендәге Кукмара №1 гимназия”нең 8 нче сыйныф укучысы*
3. **Музейда якташыбыз истәлекләре.** *Гарипов Шәфигулла Зәйнулла улы, Арча районының “Казан арты” тарих-этнография музейе директоры урынбасары*
4. **Нөнәгәр мәктәбе музейе.** *Гыйльфанова Рәзинә Нурҗаян кызы, Балтач районы Нөнәгәр гомуми урта белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

5. Музей – тәрбия чарасы. *Нәҗипова Гөлнәз Шамил кызы, Кукмара районы “Ч.Т.Айтматов исемендәге Кукмара №1 гимназия”нең югары квалификация категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

6. “Туган якны өйрәнү” музейе эшчәнлегә. *Кәбирова Алсу Рәшит кызы, Балтач районы Сосна төп гомуми белем мәктәбенең тарих һәм эҗәмгыять белеме укытучысы*

7. “Әдәби Дөбяз ягына сәяхәт” темасына дәрес эшкәртмәсе. *Низамиева Әлфинур Нуретдин кызы, Биектау районы Айбаш гомуми урта белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

8. XX гасыр йолдызлары. *Гөлнур Гыйлаҗетдинова, Илгизә Хәйруллина, Муса Жәлил исемендәге Минзәлә педагогия колледжының татар теле һәм әдәбияты укытучылары; Алсу Гадиева, Муса Жәлил мемориаль музейе директоры*

4 нче секция. Гариф Ахунов иҗатын мәктәптә укыту тәҗрибәсе

Житәкчеләр: *Мөхетдинов Рамил Рафис улы, Арча муниципаль районы башкарма комитетының “Мәдәният идарәсе” муниципаль учреждениесе җитәкчесе; Мостафина Энҗе Габдуллаҗан кызы; Арча муниципаль районы башкарма комитетының “Мәгариф идарәсе” муниципаль учреждениесе методисты; Зарипова Миләүшә Рафис кызы, Арча районы Яңа Кырлай урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

1. Класстан тыш уку дәресләрендә Г.Ахунов иҗатын өйрәнү. *Зарипова Миләүшә Рафис кызы, Арча районы Яңа Кырлай урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

2. Балаларыбыз белемле һәм тәрбияле булсын. *Фәйзиева Алсу Вазыйх кызы, Арча районы Апаз урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

3. Гариф Ахунов – безнең дәресләрдә. *Гыйбадуллина Гәлия Марсил кызы, Арча районы Курса Почмак урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

4. Дуслык хатлары. *Нигъмәтуллина Ләйсән Сәүбән кызы, Арча районы Яңа Кенәр урта мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

5. Мәктәптә Гариф Ахуновның “Артышлы тау буенда” әсәрен өйрәнү. *Дәүләтьярова Ләйлә Гилмулла кызы, Арча районы Лесхоз урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

6. Әдип иҗатын мәктәптә укыту тәҗрибәсеннән. *Сабитова Тәслимә Әфләтун кызы, Арча районы Шушмабаш урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

7. Гариф Ахунов иҗаты мәктәбебездә. *Әюпова Рания Фирдүс кызы, Арча районы Кушлавич төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

8. Гариф Ахунов иҗатын мәктәптә укыту турында. *Сәләхетдинов Инсаф Ибрафил улы, Балтач районы Шубан төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

9. Гариф Ахунов иҗатын мәктәптә укытуның бала тәрбияләүдә әһәмияте. *Сафина Резеда Хәлил кызы, Этнә районы Бәрәскә урта мәктәбе укытучысы*

10. Якташ язучыбыз Гариф Ахуновка әдәби портрет. *Хисмәтуллина Венера Барый кызы, Арча районы Иске Кырлай төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

11. Интеллектуаль уен ярдәмгә килә. *Хәйруллина Гөлнар, Балтач урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

5 нче секция. Гариф Ахунов әсәрләренең тел-стиль үзенчәлекләре

Житәкчеләр: *Хәмидуллин Булат Лирон улы, ТР Фәннәр Академиясе Татар энциклопедиясе институтының бүлек мөдире, тарих фәннәре кандидаты, тәрҗемәче, Кол Гали исемендәге халыкара премия лауреаты; Әймәтев Рәмис Кыям улы (Рәмис Әймәт), шагыйрь, ТР Язучылар берлеге рәисе урынбасары; Гарәпишина Рузия Миннехан кызы, Г. Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы.*

1. Гариф Ахунов әсәрләрендә фразеологизм, афоризм, сынландыру, чагыштырулар. *Гобәйдуллина Эльвира Альберт кызы, Шушмабаш урта гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

2. “Артышлы тау буенда” повестенең тел-стиль үзенчәлекләре. *Сафиуллина Алисә Рафис кызы, Арча районы Наласа урта гомуми белем бирү мәктәбенең 10 нчы класс укучысы*

3. Гариф Ахуновның ижаты турында уйланулар. *Хәмидуллина Зилә Данис кызы, Г.Тукай исемендәге Арча педагогия көллиятенең 4нче курс студенты*

4. Учакларда утлар сүнмәсен. *Тимергалиева Алсу Васил кызы, Арча районы Курса разъезды төп гомуми белем мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

5. Гариф Ахуновның ижади осталыгы. *Касимова Илүзә Марат кызы, Арча районы Ташикчү төп гомуми белем мәктәбенең 9 нчы класс укучысы*

6. Гариф Ахуновның “Яшьлек яме” повестенда тел-сурәтләү чаралары. *Салихова Гөлнара Атлас кызы, Әлмәт районы Яңа Кәшер санатор интернат-мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

7. Гариф Ахуновның “Яшьлек яме” повестенда тел-сурәтләү чаралары. *Фатыйхова Люция Шархинур кызы, Кукмара муниципаль районы “Ядегәр авылы Г.Г.Гарифуллин исемендәге урта гомуми белем бирү мәктәбе”нең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

8. Г.Ахуновның “Хәзинә” романында тел-стиль үзенчәлекләре. *Сибгатуллина Альмира Фәрит кызы, Кукмара районы “Ч.Т.Айтматов исемендәге Кукмара №1 гимназия”нең татар теле һәм әдәбияты укытучысы*

9. Гариф ахунов ижатында тарихи романнар. *нурисламова рузалия рәфкат кызы, “арча аграр-сәнәгать һөнәр көллияте” студенты*